

# TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

## ABONAMENTUL

Pentru Sibillu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.  
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.  
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la  
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiiu, strada Măcelarilor 45  
Correspondențele sunt a se adresa la  
Redacțiunea „Telegrafulul Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.  
Epistolele nefrancate se refușă. Articollii nepublicați nu se înapoiază.

## INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori  
30 fl. rëndul cu litere garmond

## Sentimentul național.

Dacă s'ar încumeta cineva să rischeze afirmarea, că pe ceriu nu există de cât un singur corp luminos, mare și puternic, *sórele*, fiind-că toate celelalte îi sunt numai apendice, părți întregitoare, după-ce sórele le împrumută lumina pe care ele o respiră pe pământ, — lumea l'ar declara de nebun și l'ar trimite la balamuc.

Pentru-că în ori-ce raporturi de dependență se stee cu sórele celelalte corpuri de pe ceriu, ele rămân totuși corpuri independente, fie-care pentru sine, — luna rămâne lună și stelele stele, — cu misiuni separate și cu separate terenuri de funcționare.

Nu este minte atât de mărginită, care se nu pótă înțelege lucrul acesta, fiind-că el atât e de clar, în cât toți trebuie să l' înțeleagă.

E de mirat însă, că sunt minți, cu adevărat luminate, ómeni cu multă pățanie și cu multă învățatură, cari înțelegând rostul și necesitatea de a fi a acelor corpuri ceresci cari de la sóre își primesc lumina pentru a o comunica pământului, nu sunt în stare să înțeleagă, că aceeași analogie există și pe pământ, în state pe cari le formeză mai multe popóre, cum e d. es. și statul nostru ungar, în care, tot ca pe ceriu, sunt mai multe corpuri naționale cu îndreptățirea de a fi, corpuri cari își primesc lumina de la cel mai mare corp dintre ele, de la *națiunea magiară*, fără a înceta însă a fi și ele aceea ce sunt, corpuri separate, de sine stătătoare, *naționale*.

Și atât de ușor e de înțeles și lucrul acesta, pentru ómeni cari vreau să l' înțeleagă!

Căci faptul e, că suntem mai multe seminiți în țera acésta, cunoscute sub numirea de *naționalități*, cari toate stăm sub scutul statului ungar, pentru care avem să împlinim toate datorințele impuse de legile statului, dar' avem și dreptul de a ne conserva naționalitescce, ca corpuri separate, fie-care pentru sine.

Dreptul acesta ni-l'a recunoscut unul dintre cei mai de frunte politiciani magiari, baronul *Eötvös József*, care ne spunea, că: „precum fie-care om singuratic are dreptul egal de a-și desvolta liber puterile și facultățile, întru cât prin acésta nu împedecă desvoltarea liberă a altora, așa compete acest drept și fie-cărei naționalități, căci în acésta residă *îndreptățirea națională*. Acesta e dreptul care nu se pôte de-trage nici ueia dintre individualitățile independente, fie că e persoană fizică sau morală; și câtă vreme un popor óre-care *ni-se înfățizează ca individualitate independentă*, în privința cercului seu de îndreptățire națională nu putem să avem nici o îndoială.” (Br. *Eötvös József*, a XIX. század uralkodó eszméinek befolyása az államra. Tom. I. pag. 137).

Un adevăr sfânt e acesta, pe care nici un fel de rabulism nu-l pôte face neesistent. Pôte fi întunecat, pôte fi ascuns pe un timp óre-care adevărul acesta, dar' nimicit, șters din cartea dreptății nu pôte să fie nici-odată.

De aceea, de-și astăzi nu ni-se mai recunoșce îndreptățirea națională, nouă

naționalităților nemagiare din țera, va veni timpul când mințile de nou se vor lumina și vor începe să înțeleagă, că întocmai cum pe ceriu pot să existe mai multe corpuri fără să pėrdă ceva din splendóre corpul cel mai mare, sórele, de la care își primesc toate celelalte lumina, așa și aici pe pământ pot să existe într'un stat mai multe popóre, cu vieță națională independentă, fără ca puterile statului să slăbescă fie cât de puțin.

Pentru-ca să ajungem acest timp se cere însă să rămănem aceea ce am fost și suntem, *individualitate independentă națională*, pentru-că bine zice baronul *Eötvös*, că îndreptățirea națională pe séma unui popor există numai câtă vreme acesta e în stare a se înfățiza ca *individualitate independentă*.

Să ne păstrăm deci individualitatea acésta, întărindu-ne tot mai mult în iubirea de neam și de lege și conservându-ne bine *sentimentul național*, forța pe care nu este putere lumescă ce ni-ar puté-o răpi, pentru-că e așezată în internul nostru, unde nu pôte să străbată nici o putere.

Desvoltarea sentimentului național, ales la mlădițele cele tinere ale națiunii noastre, se impune deci cu mare necesitate și se impune mai cu séma și tocmai acum, când desnaționalizarea se încercă pe toate liniile cu un zel vrednic de o cauză mai bună și mai puțin superăciosă și neliniștitóre pentru naționalitățile nemagiare din patrie. Și dacă învățătorii nostri, ca luminători ai poporului, nu mai pot să o facă acésta în măsura în care s'ar cere de la ei, datori sunt să o facă părinții, mai ales *mamele*, cari și în trecut și-au făcut datorința de bune mame române.

Și la ele apelăm!

Vorbescă copilașilor neînterupt de trecutul nostru cel lung și frumos, de strămoșii nostri, de suferințele lor, de vitejiile lor, de luptele lor cele titanice, — tot atâtea lucruri pe cari copiii le ascultă cu drag și nu le uită nici-odată.

Sunt vremuri de grea ispită vremurile prin cari trecem, și mama română trebuie să între și ea întré valuri pentru a mântui naia națională. Și suntem siguri, că ea va și intra, și încă nu numai cu dragă inimă, ci și cu bun rezultat.

*Spre tămărire. Facându-ni-se din mai multe părți imputarea, că prin publicarea articolului din numărul trecut, intitulat „Vederi ciudate”, am fi intenționat a ne amesteca în afacerile interne ale fraților din regat și în luptele lor de partid, luând poziție pentru unul din partidele din țera: ținem a declara, că cu totul departe a fost de noi o asemenea intențiune, fiind-că nouă scumpi și prețioși ne sunt deopotrivă toți frații din regat, fără deosebire de partid, ci observațiile făcute a fost adresate exclusiv unora dintre colegii gazetari de dincolo, cari prin argumentele lor de combatere dau ansă și material de exploatat jurnalistică străine de dincoci, care apoi se și folosește de acel material mai ales în contra noastră, a celor de aici.*

## Adunarea de la Oravița.

— 15 Septembrie n.

A treia-óră s'a dat Românilor din părțile bănățene și severinene să salute în mijlocul lor „Asociațiunea”. Lugojul, Mehadia, (Băile-Herculane) și Oravița. A fost strălucită adunarea de la Lugo (1896), splendidă cea de la Băile-Herculane (1900), dar' nu mai puțin însuflețită a fost nici acésta din Oravița, care — între altele — mai are și însemnătatea că e prima adunare generală a Asociațiunii noastre, presidată de *Dr. Alexandru Mocsonyi*, fruntașul întré fruntașii nostri și iubitul bănățenilor.

Conștii de însemnătatea ce o au adunările generale ale „Asociațiunii pentru literatură română și cultura poporului român”, oravițenii au făcut tot posibilul pentru-ca adunarea și în manifestațiunile esterióre să fie la nivelul însemnătății sale interne, culturale.

Festivitățile adunării s'au început încă de Sâmbătă (13 Septembrie st. n.) cu sosirea și bineventarea comitetului central. La 11 ore a. m. a sosit, însoțit de membrii comitetului și de numeroși óspeți presidentul *Dr. A. Mocsonyi*, așteptat la gară de inteligența română din Oravița și de numeros popor, deosebi din împrejurimi, condus de preoții și învățătorii lui. Advocatul *Dr. Petru Corneanu* bineventeză comitetul prin următoarele:

„*Ilustre D-le President,*  
*On. Comitet!*”

Cu dragoste ferbinte am venit, ca în momentul când pășiți pe teritoriul orașului nostru să Vă zic un „Bine ați venit!”

Dragostea noastră isvoresce din simțeminte cari numai la ocazii extraordinare se manifesteză, și astfel de ocaziune este și festivitatea care își ia astăzi începutul.

A primii în mijlocul nostru o societate atât de însemnată, după cum e Asociațiunea, e pentru noi un eveniment care pôte nouă generațiunilor de astăzi nu ni-se va mai da.

Acest eveniment câștigă mult în însemnătatea sa prin împrejurarea, că toți suntem fiii aceleiași națiuni și ca atari e lucrul firesc, că ne bucurăm, când ne întâlnim.

Deci legătura de sânge și simțul național este în primul rând motorul entuziasmului și bucuriei noastre.

Noi Români de aici tot în acésta măsură știm să apreciem și împrejurarea aceea, că Asociațiunea își ține adunarea generală în orașul nostru.

Adunarea generală va da din nou dovadă, că Românul are o cultură desvoltată și ține pas cu popórele din Occident. Străinii vor trebui să vadă, că Românul e element de cultură și vor trebui să ne aprecieze așa precum merităm. Ear' acei Români cari până acum au stat nepăsători față de scopurile noastre mărețe, față de idealurile noastre, vedând însemnătatea „Astrei” se vor trezi din letargia lor și se vor alătura la steagul măreț, pe care-l conduceți cu atâtea greutateți.

Dorind, ca Adunarea generală în orașul nostru să aibă rezultatul așteptat, dorind ca să vă simțiți bine în orașul nostru, Vă zicem din nou: „Bine a-ți venit!”

La acestea *Dr. Mocsonyi* mulțămind, în numele comitetului și al óspeților sosiți, pentru buna primire ce li-se face, asigură că Asociațiunea se va simți bine în mijlocul oravițenilor, pentru-că ea „se simte a casă pretutindeni unde bat inimi românesci.”

Între aclamațiuni de „trăiescă” percurgând apoi, în trăsuri, Oravița-română au mers în Oravița-montană, unde s'a făcut încuarterarea, ear' séra s'a ținut în grădina la „Coronă” îndatinată „séră de cunoștință.”

## Sedinta primă.

Duminecă (14 Septembrie n.) după serviciu divin oficiat în ambele biserici române publicul s'a intrunit în pavilionul grădinei de tir, unde presidentul *Dr. A. Mocsonyi* a deschis adunarea prin un discurs scurt, dar' cu atât mai bogat în concepțiuni de adevărate idealuri naționale (*L'am publicat în numărul anterior. — Red.*)

Acestui discurs magistral răspunde, în numele despărțământului Oravița al Asociațiunii, avocatul *Dr. Ilie Trăilă* următoarele:

„*Dnule President!*  
*Onorabilă Adunare generală!*”

În numele poporațiunii române din aretul acesta fie-mi permis să Vă îndimpin cu vre-o câteva cuvinte de bun-sosit.

Este îndoită sərbătóre, îndoită bucurie pentru noi, că cea mai strălucită însoțire a neamului nostru, lamura elementului românesc din țera noastră, vine să aducă prinos culturii cu rëndul acesta aici întré noi, de la unu la celalalt capăt al țerii — și vine în frunte cu bărbatu dorințelor noastre, pe care ni-l'a dat providența, ca din faptele sale, din înțelepciunea sa și din statornicia sa fără sémă să luăm pildă și îndemn la lupta pentru binele și înaintarea poporului nostru necăjit.

Pe zi ce merge puterile ne slăbesc, energia ne scade și nădejdea de a vedé pe Români cu alte popóre alătura în cultură și civilizațiune, începe a ne părăsi. Ca să dați nouă putere, nouă energie sufletului nostru și nouă speranță inimilor noastre — *Bine ați venit!*

Pe terenul material, în economie suntem primitivi, în industrie sėraci de tot. Ca să dați o puternică pörnă acestor factori de esistență și de bunăstare a poporului — *Bine ați venit!*

Literatura noastră e o plantă jingașă încă, în codrul superbilor copaci ai literaturilor străine, mai nebăgată în sémă, ba primejduită chiar de a fi cutropită și înecatá de umbra acestora. Ca să dați lărgământ, aer și lumină acestei flori sufletesci prin îndemn cu graiu și condeiu — *Bine ați venit!*

Limba noastră frumoasă și biruitoare órecând, acum luptă o luptă fatală pentru esistență. Ca să-i dați vlagă, suc învietoare în vinele devenite pe alocurea anemice — *Bine ați venit!*

Și earăși limba! La limba noastră literară doftorii cei iscușiți constatá un fenomen îngrijitor, o bifurcație stricăciosă. Ca să ni-o dați una și nedespărțită, așa unificată cum a lăsat-o Dumnezeu în gura poporului nostru, în graiu Românilor de pretutindeni — *Bine ați venit!*

Bine ați venit, și munca Vóstră fie rodnică și folositoare, ear' dacă noi, cei-ce V'am dorit în mijlocul nostru, n'am putut corěspunde așa după cum ați așteptat, Vă rugăm să fiți ertători și îngăduitori multelor noastre neajunsuri.

Să trăiți și să aveți vėntă de truda Vóstră.”

După încetarea aplauselor presidentul răspunde:

„Acésta însuflețită bineventare însuflețire generală a deșteptat. Nici că se pôte altfel, căci frați la frați am venit, ca împreună să depunem munca noastră pe altariul culturii naționale. Salutarea acésta frățescă se ia la plăcută știință.” (Trăiască!)

Urměză societatea soră: „*Societatea pentru crearea unui fond de teatru român*”, care prin graiul delegatului ei, al avocatului *Emanuil Ungurean* din Timișóra, salută pe sora mai în vėrstă cu următoarele:

„Ilustre domnule president!  
Onorată adunare generală!

Societatea pentru fond de teatru român fiind invitată din partea Asociațiunii la adunarea sa generală de astăzi, societatea pentru fond de teatru român m-a însărcinat a o reprezenta astăzi aici și a Vă aduce salutarile ei.

Dacă privim mai apriat și mai afund starea culturală a poporului român din Ungaria, și dacă asemănăm gradul lui de cultură cu cel al altor popoare civilizate, atunci trebuie să ne cuprindă un simț de compătimire față de poporul nostru, pentru că la momentul observăm la poporul nostru urmele grele ale neglijenței și ale greșelilor din timpurile trecute.

Nimic n'a grijit de cultura și deșteptarea acestui popor, pentru că biserica noastră, în parte stând sub guvernare ierarhică străină, aici în părțile Ungariei n'a putut desvolta nici o acțiune culturală, ear' inteligența, care indispensabil are datorința și pe cale socială a lucra pentru luminarea neamului ei, a fost în timpurile trecute neînsemnată și neputincioasă.

Acum suntem noi la rând a repara cu grabă urmările neglijenței trecutului. Acastă grabnică reparare în mare parte cade acum în sarcina Asociațiunii, ea e chemată a pune uriașă muncă la ridicarea edificiului cultural al poporului român din Ungaria. Mai târziu va trebui să vină părtașă la muncă și societatea pentru fond de teatru român, amândouă societățile vor trebui să lucreze în armonie la ridicarea nivelului cultural al poporului român din Ungaria, pentru că amândouă societățile au același scop, adică propagarea culturii la poporul român din Ungaria.

Dacă voim să fim față de noi sinceri și să ne spunem adevărul, trebuie să recunoștem că factorii noștri culturali în trecut pentru cultura poporului de rând, a țeranului român, au făcut tare puțin sau mai nimic; ear' noi acum dacă nu vom începe și continua acțiunea noastră culturală pentru luminarea și deșteptarea poporului de rând, a țeranului român, atunci fôtă muncă noastră culturală e ca o zidire începută fără fundament; deci acțiunea noastră culturală numai atunci are rațiune, numai atunci va fi de valoare, dacă lucrăm în prima linie și cu toate puterile noastre la luminarea și deșteptarea poporului de rând, a țeranului român, ca să 'l punem în stare, să 'l facem capabil a-și apăra existența și a susține lupta de viață în concurență cu alte popoare conlocuitoare, unele mai culte altele mai favorizate de sorte.

Nu mai așa facem bine poporului, numai așa ne împlinim datorința.

Dar' trebuie să vorbim adevăr și să recunoștem, că în timpul mai nou de vre-o câțiva ani începe Asociațiunea a început a lucra în această direcțiune, multe și însemnate lucrări ale ei se refer la promovarea culturii poporului de rând. Se vede că conducerea Asociațiunii e pătunsă de ideea, că edificiul cultural trebuie început de la fundament, că cultura națională trebuie începută de la popor.

Pentru această nobilă năsuință merită Asociațiunea totă recunoștința noastră și e îndreptățită a pretinde tot sprijinul de la întreg publicul românesc.

Sunt însărcinat din partea societății a aduce Asociațiunii acest tribut de recunoștință și a exprima dorința, ca lucrările ei să aducă rōde mănōse pentru cultura poporului român din Ungaria.

Presidentul răspunde:

„Acest salut cordial rēsunset cordial a găsit în inimile noastre. Asociațiunea și societatea pentru fond de teatru sunt fiicele aceleiași mame — și precum dl Ungurean bine a accentuat — însuflețite de același ideal. Sora mai mare deci cu brațe deschise bineventează pe sora mai mică, care prin demnul său reprezentant s'a prezentat la adunarea noastră. — Și acest salut cordial se ia la plăcută știre.“ (Trăiască!)

După acestea comitetul prezintă adunării raportul despre activitatea sa în anul 1901 (Dar' de la 1 Ianuarie până la 31 August a. c. ? — Red.), care fiind publicat în „Anale“, adunarea renunță la cetirea lui. Se procedează apoi la alegerea comisiunilor: pentru cenzurarea raportului, pentru cenzurarea socotelilor și pentru înscrierea membrilor noi. După efectuarea acestor alegeri E. Ungureanu propune, că după ce membrii sec-

țiilor nu s'au prezentat în număr de ajuns, ședința festivă a secțiunilor, proiectată pe după amiază, se nu se țină, ci disertațiunile anunțate se fie cetite acum. Astfel urmăz disertațiunea populară „Pământul din punct de vedere igienic“ a medicului Dr. Simion Stoica, cetită de autor, și discursul comemorativ asupra fostului membru Dr. George Vuia, de Vasile Goldiș (absent), cetit de N. Togan.

Cu acestea s'a terminat ședința primă, urmându-i după amiază petrecerea populară, foarte animată și cercetată de public numeros, ear' s'era balul în sala hotelului „Corona“, splendid și luxos din cale afară.

#### Sedința a doua.

Luni (15 Septembrie n.) s'a ținut a doua ședință. Înainte de intrarea în ordinea de zi presidentul face cunoscut că comitetul însoțit de numeroși membri ai adunării înainte de începerea ședinței s'a prezentat în cimiteriul din loc și a depus cunună pe mormântul avocatului Simion Mangiuca, fost membru fondator al Asociațiunii.

Urmăză autenticarea procesului verbal al ședinței prime și rapoartele comisiunilor. Comisiunea pentru cenzurarea raportului prin raportorul ei P. Rotariu, face următoarele propuneri:

- 1) să se iee act de activitatea zelōsă a comitetului și de precisiunea cu care a executat conclusele,
- 2) să se iee spre știre raportul comitetului;
- 3) să se exprime condolență pentru membrii rēposaji, și
- 4) să se îndrume comitetul să facă lucrările începătoare pentru edificarea casei naționale.

Tōte aceste propuneri au fost primite unanim.

Comisiunea financiară prin raportorul Dr. Isidor Pop propune, ear' adunarea să comitetului absolutiv pentru socotelile pro 1901 și votăză bugetul pro 1903.

Comisiunea pentru înscrierea membrilor noi raportăză prin Baltazar Muntean că s'a înscris 1 membru fondator (Anton Mocsonyi), 12 ordinari și 2 ajutatori.

Presidiul prezintă actul de dimisiune a membrului suplent în comitet Iuliu Bardossy. Se primesce; alegere nouă nu se face, nefiind trebuință de înlocuire.

În fine, la invitarea sosită de la departământul Sătmar-Ugocea Asociațiunea hotărăse a-și ține proxima adunare la Sătmar.

Prin acestea adunarea de la Oravița și-a terminat agendele. Presidentul o închide prin un cald discurs, terminat cu următoarele:

„Sunt convins, că focul sacru, care a încălțit inimile Dvōstre în aceste zile festive, nu se va stinge, și Vē rog, ca reintorcându-vē acasă să fiți tot atâția apostoli infocați ai Asociațiunii.

Vē rog să deșteptați în cercuri tot mai largi interesarea pentru năsuințele noastre culturale, căci — credeți-mi, Domnii mei, — în cultura națională este salvarea noastră națională.“ (Aprobări furtunoase).

La 1<sup>1/2</sup> după amiază a fost banquet în grădina „Corona“. Primul toast a fost pentru M. Sa. Ca totdeuna, așa și în firul acestui toast dl Mocsonyi a scos în relief frumoșe însușiri ale poporului român: dinasticismul și grațitudinea. Dl Mocsonyi a zis următoarele:

„Nu este popor în patrie, nu în întreaga monarchie mai dinastic de cât poporul român. Și nu este popor, care ar fi mai recunoscător pentru binefaceri, de cât poporul român. Ear' o binefacere a fost preainalta aprobare cu carea s'a înființat Asociațiunea. Este deci un sentiment îndoit al poporului român sentimentul dinastic și al grațitudinii, care ne inspiră, când la astfel de ocaziuni solemne ale Asociațiunii primul nostru gând este să aducem tributul nostru omagial pregrațiosului nostru Impērat și Rege Francisc Iosif I.

Vē invit deci să esclāmăm cu însuflețire: Trăiască Măjestatea Sa!“

Entusiaste aclamațiuni au urmat acestui toast, după încetarea cărora protopresbiterul Alexandru Popovici a închinat pentru president și familia Mocsonyi, pp. Victor Porariu pentru oșpeți, Dr. Stefan C. Pop pentru Asociațiune. Făcând asemănare între cuvintele cu cari a definit dl Mocsonyi mențiunea Asociațiunii și întră definiția ce o

dă Cicero la „domus“, zice că „în Asociațiune se contopesc un popor întreg, dorul lui de viață și libertate. Aici e altariul, ridicat pentru limbă și cultul strămoșilor, al culturii naționale. Prin cultură la libertate, și cultura care nu se basēză pe limba poporului nu e cultură adevărată. Altare pentru limbă se se ridice pretutindeni, în palat și colibă, căci noi numai prin limbă putem deveni liberi.“

S'a mai toastat pentru reprezentantul autorității politice (V. Hamsea), pentru damele române (P. Călcunariu). etc.

S'era a fost petrecere cu dans în grădina de tir, ear' pe mâne e proiectată excursiune la minele de cărbuni de la Anina și în alte locuri.

#### Procesul „Cărții de Aur“.

(Fine).

13. În capitlul „Proclamația lui Csányi“ autorul face pe pagina 549 cu privire la activitatea comisariului guvernial acum numit următoarea observare:

„Guvernul magiar introdusese pretutindenea (cuvēntul acesta e tradus astfel: *mindenkorra!* R.) în țēră statoriul. . . . numise pe un cutare Csányi comisariul al guvernului, cu drepturi nelimitate pentru Ungaria și Ardeal. Csányi și-a făcut bine datorința. A tăiat și spânzurat pe cine i-a căcut în mână“ . . .

14. În capitlul „Scrisōrea lui Butean“ autorul publică pe pagina 579 spânzurarea prefectului Butean de cătră ōmenii lui Hatvani, întēplată la 23 Maiu 1849 în Josaiu, și respective scrisōrea lui Butean, care conține următoarele părți încriminate:

„. . . „Și ce bine ar fi, dacă v'ați gândi, v'ați da socotēlă și v'ați silii să căștițați dragostea Romānilor! . . . ear' nu de a ōmorii ōmeni nefarmaji, de-a împușca femeii și prunci, de a aprinde sate, a sărăci poporul și a preface țēra întrēgă în cimiterii! . . . dacă nu veți înceta cu faptele acestea tirane, cari se cuvin numai popoarelor barbare și sēlbatice. . . astfel de grea apēsare s'a ajuns numai sub jugul sēlbaticeilor Mongoli, Tataři și Turci. . . voi spurcați bisericile, și multe cele ce se țin de slujba dumnezească și bisericescă, de ceremonii, le-ați prădat și le-ați nimicit.

Pe cei-ce se întorc la voi și primiți astfel, că îi despoiați de tōte averile, pe popor îl faceți cerșitor, pribegitor în lume, ca prin această apāsându-l și moralicesce, sē-l puteți întrebuița drept instrument! Libertatea vōstră sunt furcile!“

Capitulul acesta autorul îl închide cu cuvintele următoare:

„Și acest lucrifer al nostru a trebuit să se stingă în mâinile celor-ce făceau parte tocmai din neamul pe care el voia sē-l lumineze și sē-l aducă la brēzdă bună!“ . . .

15. În capitlul „Repriviri“ autorul scrie pe pagina 671 următoarele despre primirea rece pe care a întâmpinat'o în cercurile de la Viena A. Treboniu Laurian, reprezentantul comitetului român:

„Magiarii (în original urmăz și cuvēntul „conservativi“. Re.l.), cari aveau încă trecere la curte și aveau și legături cu curtea, ponegriseră atât de mult națiunea română, și intrigaseră atât de mult în contra ei, până li-s'au prins vorbe. De aci nedumerirea și rēcēla Vienii.

Ca exemplu vom cita faptul, că se făcuse o petițiune, care a fost prezentată guvernului de la Viena din partea Magiariilor, în copie (firesce falsificată), petițiune dată ca în numele națiunii române, în care se cerea pentru viitor pe sēma Romānilor „scutire de dare“ și alte imposibilități inventate. Au trebuit să urmeze multe schimbări de vorbe întră guvern și unii dintre fruntașii poporului, până a putut fi convins guvernul, că întreaga chestie se basēză pe mistificare, falsificare, pe intrigile Magiariilor.

Multe din calumniile aduse poporului din patria această și isvorite din politica egoistă a Magiariilor și a Sașilor“ . . .

16. În capitlul „1853“ descriindu-se atentatul din 18 Februarie 1853 în contra Majestății Sale, autorul spune următoarele pe pagina 728:

„Fericita scăpare a monarhului din gura morții sigure, pe care o jurase Libényi, fantastul aderent al lui Kossuth“, etc. etc.

Pentru a judeca în cauză e competent tribunalul regesc din Cluj, ca judecătorie cu jurati.

#### Motivare.

Cartea numită, la aparență vrea să fie considerată ca op istoric, dar' în realitate, sub masca această adunând unele părți singuraticale ale istoriei și ale legilor, și citându-le numai în parte și incorect, grupēză în mod meșteugit isvōre false, și în mod tendențios vrea să prezinte Ungurimea astfel în fața Romānimei, ca și cum aceea ar fi în prima linie dușmană neîmpăcată a fraților de naționalitate română din patrie.

Sub mantaua scrierii de istorie, cartea espune astfel istoria Romānimei, că atunci când Magiarii au ocupat părțile ardelenale ale țērii, au aflat pe Romāni aici, ca vechi locuitori; nu i-au cucerit, ci lāsându-i în drepturile avute li-au jurat frățietate, ba chiar și la creștinism au fost trecuți Magiarii prin Romāni.

Ca basă fundamentală pentru dezvoltarea mai departe a opului, respective pentru continuitatea sa, servește afirmarea, că Magiarii au ținut până la o vreme jurământul, dar' mai târziu au pus pe Romāni în jug, i-au despoiat de pământ și de tōtă averea, de drepturi și de libertăți, în contra jurământului; i-au chinuit secolii dearindul, au căutat sē-i țină în sclavie și în întunecul neștiinței, și chiar și astăzi se nisuesc sē-i minicēscă.

Incepēnd de la șirurile de introducere ale opului, până la fine, se nisuesc prin curs de idei ca cel indicat mai sus și prin citațiuni căror le dă colōre bătētoare la ochi, sē îmbrace în haina adevărului istoric aserțiunile sale.

Tōte acestea autorul tinde să le dovediască nu numai prin date istorice, fōrte adese-ori adaptate cu-sului sēu de idei și scopului sēu, și prin citațiuni făcute în același chip, ci tot-atât de des amestecă în ele propria sa judecată subiectivă, propriile cugete și păreri, ca critică ce necondiționat voescē să se valideze, cum și advertisemente și instrucțiuni ce tind să deie directivă ideilor și atitudinii politice și sociale a magiarimei.

Prin publicarea discursurilor cari au format basa ivirii și voinței de validitate a năsuințelor și aspirațiunilor naționalistice române, născute și ajunse la dezvoltare în 1848, în legătură cu năsuințele magiare de independență, și rostite în firul acelor năsuințe, atribuind respectivelor oratori cuvinte ce se refer la stări atunci încă neexistente, prezintă instituțiuni de drept atunci încă neexistente, ca independența juilor și a justiției de acum, ca obiecte de aspră critică în discursurile citate de el și prezentate ca rostite în 1848.

Tōte acestea trec marginile istoriografiei chemate să scōtă la iveală adevărul în întreaga ființa lui, și

avēnd în vedere cursul de idei al opului;

avēnd în vedere această prelegere ținută în ton desfrēnat de pătimaș;

avēnd în vedere urearea unilaterală și deplin prejudețiosă a datelor istorice, și că astfel făcēnd us de ele voescē să prezinte ca stând în serviciul tiranismului magiar și vōind să oprime libertatea tuturor altor popoare legi votate de constituția țērii și sancționate, cum și pe autoritățile legale ale statului ungar ca pe unele cari față cu romānimea din această țēră sunt volnice și tirane;

avēnd apoi în vedere, că opul pe unele din figurile istorice venerate de națiunea magiară și conducătoare și dātătoare de directivă a istoriei sale le descrie și le caracterisēză năsuințele și rezultatele obținute prin activitatea lor în așa chip, ca romānimea sē-și facă despre ele ideii tocmai contrar;

avēnd în vedere, în sfērșit, că opul a fost publicat în limba română și cu scop de a fi răspândit întră romānime;

în urmarea tuturor acestora se pōte lua ca statorit, că adevărul scop al opului e, ca neînțelegerea, care în 1848 așa triste contraste a creat în această patrie întră magiarii și romānime, nici acum, după jumătate de veac, și după deplina schimbare a referințelor, se nu înceteze definitiv, ci încă și mai mult se fie așțată în sufletul romānimei.

Cartea redactată cu tendința și în modul indicat, și prezentată ca op istoric, e necoordonat aco vodată să treziască peste tot, dar' deosebi în inima românimeii din patrie cea mai crudelă ură față de magiarimea, și după ce prin această tendință a sa conține și răspândește directă provocare la nesupunere față cu legile, față cu ordinațiunile, decisiunile și hotărârile date de autorități în legala lor sferă de competență, și fiind-că atacă uniunea Ardealului cu patria-mamă, decretată prin lege sancționată, și agitând provacă la revoltă contra ei, și fiind-că în toate citațiunile și descrierile sale citate mai sus autorul intercalază și păreri sale subiective, cum și fiind-că în legătură cu discursurile și scrisorile și alte date din 1848, cele mai pătimase contra magiarimeii și uniunii, apte a provoca cea mai mare agitare, și se poate zice, cari voesc quasi să aprindă mișcările române din 1848, prin observările proprii făcute la acelea în modul cel mai întunecos, tendențios, și mai pe sus de ori-ce îndoelă, chiar și însuși autorul voesc să conlucre pentru-ca să agite și să aștze la infernală ură pe cetățenii de naționalitate română ai patriei contra națiunii magiare de stat-formătoare, — având în vedere, că conținutul cărții caracterizat în cele de mai sus, și îndreptat întru ajungerea scopurilor arătate în cele de mai sus, constituie faptul delictului ce lovesce în pct 1 și 2 al §-lui 172 din codul penal, mai departe în § 173, și că acelea au fost comise pe calea presei, — având în vedere că autor al cărții e indicat Teodor V. Păcățian, care a luat răspunderea pentru cele ce ea conține: în urmarea tuturor acestora încriminatul, conform actului de acuză, cu drept cuvânt poate fi acuzat.

Cluj, la 25 August 1902.

Dr. Csipkés m. p.  
procuror reg.

## Esposiția industrială din Sibiu.

Se aduce la cunoștință că esposiția industrială ce „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului” aranjază dimpreună cu „Reuniunea sodalilor români din Sibiu” se va deschide în Dumineca din 19 Octobrie n. la 11 ore a. m. în sala cea mare de la „Gesellschaftshaus” și va sta la dispoziția publicului până în Dumineca din 26 Octobrie n. 1902 la 11 ore a. m., când se va face închiderea solemnă, cum și împărțirea premiilor.

Cu privire la obiectele de espus, pentru orientare ne luăm voe a da următoarele indicațiuni:

1. a) Se primesc tot felul de obiecte de industrie de casă, (țesături, cusături, covore etc.) lucrate de femeile noastre.

b) Este de dorit și vor avé întâetate costume întregi (imbrăcăminte bărbătesci și femeiesci), cari să represinte portul original obicinuit din vechime în comuna respectivă.

De asemenea vor fi binevenite obiecte de industria de casă, cari sunt pregătite de țeranii cari nu sunt meseriași de profesiune. Aici aparțin tot felul de unelte și scule folosite în economia casnică atât pentru bărbați cât și pentru femei.

c) Obiecte din industria profesională (diferite meserii) întrucât ele se potrivesc pentru scopurile esposiției.

2. Obiectele de espus sunt a se trimite la adresa „comitetului arangiator” al esposiției în Sibiu (Nagy-Szeben) din 10 până cel mult în 15 Oct. n. c. Spesele de transport le suportă esponentul; comitetul arangiator ia însă răspundere pentru păstrarea în bună regulă a obiectelor incurse.

3. Fie-care obiect de espus are să se provadă cu ședulă, ce va purta numele complet, caracterul, (măiestru, calfă, învățel etc.) și locuința esponentului, și eventuala indicațiune că obiectul respectiv e de vânzare (în care cas să se indice apriat și prețul), se dăruiește comitetului arangiator pentru întemeierea unui muzeu industrial, etc. Calfele și elevii au să scrie pe ședulă și numele măestrului în al cărui atelier au lucrat obiectul. Pe țesături, cusături etc. este consult să se cose ședula cu numele etc. a esponentei.

Despre festivitățile împreunate cu esposițiunea, cum și despre eventualele dispo-

sițiuni ulterioare se vor da amănunte la timpul seu.

Sibiu, în 17 Septembrie n. 1902.

Pentru comitetul arangiator al esposiției:

D. Comșa, V. Tordășianu,  
pres. reun. de agr. pres. reun. mes. rom.  
T. Popoviciu,  
seer. gen.

## „Asociațiunea.”

### Convocare.

Adunarea generală a despărțământului XXX. (Sighișora) al Asociațiunei pentru literatura rom. și cultura poporului român, conform concludusului comitetului de la 22 August st. v., se convoca în comuna Criș pe Duminecă la 15/28 Septembrie 2 ore d. a. în școala română din loc.

La această adunare sunt rugați a participa toți membrii despărțământului, cât și toți românii cari cunoscând scopul măreț al acestei instituțiuni culturale române, se interesază de înaintarea ei.

În special e rugată Onorata preoțime a influința împreună cu domnii învățatori asupra poporului și a-l invita, ca și el, cu deosebire fruntașii, să participe la adunarea generală din cestiune.

Obiectele de pertractat vor fi:

1. Deschiderea adunării prin directorul.  
2. Comunicarea ordinelor Comitetului central dto. 15 Octobrie 1901 Nr. 740. 1901, dto. 27 Octobrie 1901 Nr. 763. 1901, dto. 7 Novembrie 1901 Nr. 740. 1901, dto. 9 Ianuarie 1902 Nr. 31. 1902, și în fine 19 Februarie 1902 Nr. 37. 1902.

3. Raportul general al comitetului.

4. Raportul cassariului și al bibliotecariului.

5. Alegerea comisiunilor pentru inscrierea membrilor noi, pentru incassarea taxelor de la membri vechi și noi și pentru cenzurarea raportului comitetului și al cassariului și al bibliotecariului.

6. Raportul acelor comisiuni.

7. Propuneri de sine stătătoare.

8. Disertațiuni, cari la tot casul sunt a se preda directorului cu cel puțin trei zile înainte de adunare.

9. Designarea locului pentru proxima adunare generală.

10. Alegerea comitetului pentru un nou period.

11. Esmiterea unei comisiuni pentru autentificarea procesului verbal.

12. Încheierea adunării prin directorul.

Sighișora, 29 August 1902 v.

Din ședința comitetului despărțământului al XXX. (Sighișora) al Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român, ținută la 22 August 1902.

D. Moldovan  
protopop, director.

## NOUTĂȚI

**Cum se magiarisază școalele?** Cetim în ziarele magiare că profesorul Szörényi Béla de la școala civilă de stat din Caransebeș, tot-odată și redactor al ziarului „Karansebes és Vidéke”, în curând își va serba jubileul de 25 ani de când e profesor. Întré meritele — patriotice — ale jubilanului ziarele magiare scot în relief magiarizarea școalei civile din Caransebeș, scriind următoarele: „Szörényi a făcut mari servicii causei magiarisării. Pe timpul când el fusese numit profesor școala era gimnasiu inferior cu limba de propunere germană, și al jubilanului e meritul leonic, că profesorii au început, din bunăvoia lor, în propria sferă de influință, să prelégă în limba magiară. Din an în an propuneau cu câte un obiect mai mult în limba magiară, până ce școala a ajuns să fie cu limba de propunere magiară.”

**De la reuniunea femeilor române din Mediaș.** Am primit raportul comitetului reuniunii femeilor române din Mediaș și jur despre starea materială a reuniunii așternut adunării generale ce s'a ținut în 24 August 1902, din care vedem, că averea activă a reuniunii se urcă la suma de cor. 19947.14. De la adunarea generală ultimă din 1 Sept. 1901 până acum s'au făcut: Incassări capital cor. 8814.26, interese cor. 1049.38, taxă cor. 806.40, suma cor. 10670.04. Erogațiuni: capital cor. 4290, spese restituibile cor. 112.02, spese nerestituibile cor. 642.44, suma cor. 5044.46. Suma incassărilor și a erogațiunilor, adică mișcarea casei de la 1 Septembrie 1901 până acum face deci 15714.50. Substrăgând din venitul brut totalul eșirilor rezultă un provit net al anului de cor. 1213.34. Raportul e subscris de Maria Moldovan prezidentă, Elena Suciu cassieră, Maria Neșca secretărăsă.

**Hornistul de la Grivița.** „Cronica” (București) în unul din numerii apăruiți după serbarea jubileului de 25 ani de la cucerirea Griviței serie următoarele: La 10 Maiu a murit la București în asilul sêracilor, în urma unei răceli contractate în timpul paradei, călugărul G. Cosma, unul dintré eroii de la Grivița, care venise espres la București pentru a lua parte la defilare cu fosti sêi tovarășii de arme. În dimineața de 30 August, aniversarea luării Griviței, a murit la spitalul din Ploiești Ioan Oancea, fostul sergent trompet de la batalionul 2 de vênători, care, 25 ani mai înainte, zi cu zi suna cel dintâiu trîmbița pentru atacul redutei. Astfel este scris eroilor, ômenilor de elită prin suflet și prin inimă, sê móră ori la spitale, ori la asiluri, ori la casele de nebuni.

**Concert în Reșița.** Reuniunea rom. de cântări și musică din Reșița-montană arangiază cu ocaziunea adunării generale a reuniunii învățatorilor români gr. or. din diecesa Caransebeșului Duminecă, la 28 Sept. n. în sala hotelului „Klemens” concert. După concert urmază dans.

**Hymen.** Georgiu Lărgean și Anuța Purdean anunță cununia lor, care se va celebra Duminecă în 15/28 Septembrie la orele 3 p. m. în biserica gr.-or. din Gârbou.

**Invitare.** Am onóre a invita pe On. Domni români și pe On. Dômnice române la prelegerea „Despre articol”, ce o voiu ține Duminecă, în 8/21 Septembrie la 11 ore a. m. în sala festivă a școalei civile. Cu umilință: Dr. At. Marienescu.

**Sarajof — liber.** Boris Sarajof, sufletul fracțiunii radicale a comitetului macedo-bulgar, care Luni fusese deținut în Nis (Sêrbia) la cererea guvernului bulgar, — cum se raportază din Belgrad — ziua următoare a fost lăsat earăși liber. Sarajof a plecat imediat mai departe. În ce scop? — el va ști.

**Ziare „periiculoșe.”** Guvernul țerei noastre a detras debitul postal ziarelor „Narodny Listi” (Praga) „Rumänischer Lloyd” (București) și „Ostdeutsche Rundschau” (Viena), pe motiv că agită contra Magiarilor.

**Explorări polare — cu automobil.** Pierre Vernault, tiner savant francez, fiu al unui proprietariu de fabrice din Paris, a hotărît să călătoriască la polul nordic cu automobil. Planul e, că până la gradul 82 să mîrgă pe corabie, ear' de acolo cu automobil până la pol, având să percurgă distanță de 1000 kilometri. O distanță acesta nu toamai mare pentru un automobil bun. Problema e numai construirea unui automobil care să pôtă fi provăcut cu material de încălțit pentru cale întreit așa de lungă. Fabricanții francezi speră să pôtă rezolva această problemă prin construirea unui automobil monștru, cu pneumatic și côrde așa de puternice, în cât mașina să pôtă mâna trăsura cu egală forță atât pe zăpadă, cât și pe luciul gheții, atât în jos, cât și în sus pe coste. Vernault va duce cu sine numai un înșoțitoriu, apoi benzin și merinde pe douăzeci de zile.

**Ucise de fulger.** Asupra comunei Tolna-Szántó s'a descărcat zilele trecute o furtună uriașă, suprinzând pe șese femei la rîu, unde spălau căneapă. Lovite de fulger, două dintre acele femei au murit, două au leșinat în urma rănirilor.

**Fraudă boerescă.** Mai mulți cetățeni din Losonez au făcut arêtare la ministerul de finanțe, că Wohl Aladár, proprietar de fabrică de spirt în Losonez și milionar, ani de-a rîndul a fasonat venit cu mult mai puțin de cât are, păgubind astfel erariul cu sute mii de corone. A nume fasona 35.000 de corone, pe când chiar conform mărturieii cărților sale de contabilitate are anual preste 180.000 de corone venit. Arêtarea e îndreptată și contra reprezentantului erariului, care ani de-a rîndul a acceptat fasiunea milionarului fără să o fi luat la controlă. Pe basa arêtării s'a și început cercetarea, care deja până acum a scos la ivelă lucruri foarte compromițătoare pentru boeriul Wohl.

**Serviciu de doi ani în armata Italiei.** Ottolenghi, ministrul de rășboiu al Italiei în sesiunea viitoare va presenta parlamentului proiect de lege pentru introducerea serviciului de doi ani în armată, respective reducerea timpului de trei ani de acum la doi ani. Cum susține a ști ziarul „Italie”, proiectul în liniamentele generale e și gata deja, și aderază la el și ministrul-president Zanardelli. Pentru serviciul de doi ani a pledat până acuma ziarul „Exercito”, cel mai de frunte ziaru militar al Italiei. Cercurile politice speră de la introducerea serviciului de doi ani însemnată reducere în budgetul armatei.

**Concert în Deva.** Duminecă în 21 Septembrie 1902 st. n. se va da în sala redutei din Deva un concert de binefacere, cu concursul dômnei Irena de Vladaia, primadona de la opera din București, a dșorei Elena Jeckel și a dlui Grigorie Savu artist dramatic, cu un program bogat și variat. Venitul curat e destinat pentru biserica gr.-or. română din Deva. Inceputul la 8 ore.

## PARTEA LITERARĂ.

### Dare de sêmă

asupra manualului de învățămînt „Gramatica română pentru școalele primare”, de Dr. Ioan Petran, Partea I. și II, pentru clasa III. și IV. Arad 1900 și 1901.

(Urmare și fine.)

i) „N'am plecat . . . până-ce n'a asfințit (?) sôrele (p. 83, P. II.).

j) „lepêdăm”, corect: lăpêdăm; „lepêdate”, corect: lăpêdate; „lepêdării”, corect: lăpêdării (p. 83, P. II.).

l) „Blândetă”, corect: Blândetă (p. 92, P. II.).

m) „Pe Ioan l-a mușcat un cânoc (?) (p. 92, P. II.). Forțat lucru cu acest sufia augmentativ!

Observ, că unele dintré acestea, se pôte să fie numai erori de tipariu. În erată însă nu sunt înșirate.

4. Frazee necorespunzătoare idiomului român:

a) „La Crăciun se umblă (?) cu steaua . . . Iarna adese-ori ne însănîem (?). Copiî se jôcă cu zăpadă. Le place lor și a se da pe ghiață (p. 28, P. I.).

b) „Declinați din gură (?) subst.: frate etc. (p. 23, P. I.). — consecuent se folosesc această frază necorespunzătoare.

c) „Scaunule, cât de frumoșe sunteți!” (p. 29, P. II.). Topică străină!

d) „Un scaun al miu e stricat. — O, scaune, cât de scumpe sunteți!” (p. 37, P. II.). Aceeași eróre!

e) „Adiectivul când ca atribut stă (?) înaintea substantivului” . . . (p. 41, P. II.). Aceeași eróre!

f) „Eu și tu suntem frați” (p. 46, P. II.). — Inadmisibil! Bardul de la Mircești zice: Eu și-s frate, tu-mă ești frate! . . . Românul zice în deobște: Eu sunt frate cu tine, tu ești frate cu mine, ori: noi (amândoi) suntem frați.

Nici odată fraza autorului!

5. Erori de tipariu:

a) p. 6, P. II, șirul ultim: „negri” în loc de negri;

b) p. 7, șir. 14 „o” în loc de e;

c) p. 8, șir. 3, „Iu” în loc de „In”;

d) p. 15, șir. 3, „oe” în loc de ôie;

e) p. 41, șir. 10, „Femeia” în loc de Femea;

f) p. 93, șir. 7. „o” în loc de: a.

Am înșirat și aceste erori de tipariu pentru eventuală orientare, mai ales și pentru că nu sunt cuprinse în erată. N-am însă pretențiunea să susțin, că nu voiu fi scăpat din vedere unele erori.

In fine, în cât privesce regulele gramaticale, sintactice și ortografice, ce autorul fixeză în manualul seu pe cale deductivă, observ în genere, că sunt clare, limpeză și coresponzătoare firei limbii române. Pécăt numai, că n'a urmat metodului inductiv, mănecând de la limba viuă, vorbită și scrisă, și cuprinsă — strictul necesar pentru tinerimea școlară — în Cartea de cetire, că făcea bun serviciu învățământului nostru public-poporal.

Învățătorii însă, ca ômenii maturi, cari nu mai au neapărâtă trebuință de a se răzima și pe elementul educativ al unui manual, ci în zaslul de față, au de a căuta numai regulele gramaticale etc., pot folosi cu succes acest manual, ca manual ajutător pentru parafrăzile lor private din studiul limbii materne.

Pentru elevii școalelor poporale însă, cu deosebire din motive metodice, ce mai sus s'au arăt, nu aflu manualul coresponzător.

N. N.

Nr. 710/1902.

[171] 1-3

### Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III Mogoș-Valea-Barnei din protopresbiteratul Lupșa, devenită vacantă prin repozarea parohului *Iosif Negru*, se scrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreună cu acest post de paroh sunt cele fasonate în c. B. pentru întregirea venitelor preoțesci de la stat.

Petițiunile concursuale, instruite conform normelor în vigoare, se vor așterne subscrisului oficiu în termenul deschis, având concurenții a se prezenta și în parohie, înainte de alege, pentru a celebra, resp. cânta și cuvânta.

Ofenbaia, 30 August 1902.

Oficiul protopresbiterat gr. or. al tracului Lupșei, în conțelegere cu comitetul parochial.

**Vasile Gan**  
protopresb.

[173] 1-3

### Concurs

Prin acesta se scrie concurs cu termen de 10 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“ pentru ocuparea postului de învățătoriu la școala confesională rom. gr. or. din *Vălenii-Somcuții*.

Emolumentele la acest post sunt 600 cor. cuartir liber în edificiul școlii, grădina de legumărit.

Concurenții calificați conform legii, cari trebuie să știe și cântările bisericesti, să-și așternă suplicile cu documentele recerute subsemnatului oficiu.

Pentru comitetul parochial:

**Gavriil Cârliș**  
paroh gr. or.

Vidi!

**Teodor Șovrea**  
adm. prot.

Nr. 243/1902.

[174] 1-3

### Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna biserică de clasa III-a Vidra-medie din protopresbiteratul Câmpenilor se publică în cale legală concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreună cu acest post de paroh sunt cele cuprinse în c. B. pentru întregirea venitelor preoțesci de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-și trimită rugărilor concursuale în termenul deschis la oficiul protopresbiterat subsemnat.

Câmpeni, 23 August 1902.

Oficiul protopresbiterat al tractului Câmpenilor în conțelegere cu comitetul parochial.

**Romul Furduiu**  
protopresb.

La **Librăria Tipografiei Archidieceșane** se află de vânzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*

Prețul: . . . . . „ 1 C.  
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Dela **Librăria Tipografiei Archidieceșane** în Sibiu se poate procura:

**O pagină**

din

**Lupta noastră pentru esistență.**

Articoli reproduși din ziarul „Telegraful Român“ anul 1900

și publicații de

**Nicolau Ivan**

protopresbiter, asesor consistorial, membru în comitetul central al Asociației pentru literatura română și cultura poporului român.

Prețul 1 cor.

### Biblioteca „Bunul econom“

- Nr. 1. Nutrețurile ierbosă, cositurile (fânețele), prepararea fânului și pășunii.
- ” 2. Economia porcilor, oilor și caprelor.
- ” 3. Sămēnta plantelor agricole și sēmēntul lor.
- ” 4. Ingrijirea plantelor în cursul vegetațiunii. — Recolta cerealelor.
- ” 5. Economia vitelor sau zootehnia generală.
- ” 6. Agrologia sau cunoșterea pământurilor și mijlocele de a le îmbunătăți.
- ” 7. Agricultură generală — Lucrarea pământului (Plugul, Grapa, Tăvălugul și alte instrumente de mērunțit pământul).

Prețul unui exemplar 30 fil. — Se poate procura de la

**Librăria archidieceșană.**

**500 florini** plătesc celui-ce ar mai căpeta vr'odată durere de dinți ori îi va mirosi gura după-ce va folosi **apa de dinți a lui Bartilla**, o sticlă cu 35 cr. (Pentru pachetare 10 cr. deosebit). **Erezii A. Bartilla** (E. Winkler), Viena, 19/1., Sommergasse 1. — Să se cēra pretutindea apriat apa de dinți a lui **Bartilla**. Denunțări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se poate căpeta, trimit 7 sticle cu 2 fl. 60 cr. franco. — **Deposît în Sibiu** la farmacia „**Vulturul**“ **C. Müller**, piața-mare; farmacia **Molnar**, strada Cisnădiei 59. [1] 18—

La **Librăria Tipografiei Archidieceșane** în Sibiu se află de vânzare:

**Introducere în contabilitate**

și

**Contabilitatea**

în partidă simplă

de

**I. C. Panțu**

profesor la școala superiōră de comerț.

Prețul 2 corōne.

**Octoich**

ce se zice ele-nesce paraclitic. Acum întâia-ōră dat la tipariu în zilele prea înălțatului împērat al Austriei și Apostolicescului Craiu **Franțisc Intăiu**. Cu Blagoslovenia Exelenției Sale Preasfințitului Domn **Stefan Stratimirovici** Archi-Episcopul și Mitropolitul Besēricii Răsăritului din Carloveș, îndreptat fiind prin osărdia Preasfințitului Episcop al Argeșului **Kyriu Kyr Iosif**. — Acest **Octoich**-mare, de format folio, este tipărit cu litere cirile „la Buda în Crăesca Tipografie a Omiversității din Peșta la anul 1811“ și costă nelegat 12 cor., legat 18 cor. — Se poate procura de la **Librăria tipografiei archidieceșane, Sibiu**.

În **Tipografia archidieceșană** a apărut:

**ACAFTISTUL**

Preasāntei

**Născētoare de Dumneșu**

și

**alte rugăciuni**

armate de **Sinaxariu** pentru tot anul și **Pășchălie**.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . . fl. — 85  
jumătate pânză . . . . . 1.05  
în piele roșie . . . . . 1.25  
Ediția fină în piele nēgră . . . 2.—  
piele chagrin . . . . . 2.60  
în mătase . . . . . 3.85

Se află de vânzare la

**Librăria Tipografiei Archidieceșane**  
**Sibiu.**

Medalia de bronz  
de la esp. din Sibiu  
1881.

**Florea Cruciția**

Premiat  
de espos. din Sibiu  
1892.

[167]

măestru-croitoriu

2-3

Strada Bruckenthal 17 **Sibiu** Strada Bruckenthal 17

(Casele „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“)

efectueșce în atelierul seu **tot felii de îmbrăcăminte pentru domni și băieți** după moda cea mai nouă, cum și **reverenși, sfițe, patrafire** și ori-ce alt soi de **odōre bisericesti**. Asemenea îndeplinesce **reparaturi** de tot soiul.

**Lucru bun și durabil!**

**Prețuri fōrte moderate!**

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidieceșană**:

**APOSTOLUL**

— cu litere latine —

cu binecuvēntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu**, arhiepiscop și metropolit și se află de vânzare la **Tipografia și Librăria archidieceșană în Sibiu** cu prețurile: broșat **7 cor.**, legat în pânză nēgră **9-50 cor.**, ediție de lux broșat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

Op premiat de **Academia Română.**

**Semințe**

din

**Agrul lui Christos.**

**Cuvēntări bisericesti**

de

**Zacharia Boiu,**

asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvēntare arhierescă.

Tom. I.: **cuvēntări la tōte Duminecile de preste an.**

” II.: ” ” ” **prasnicele și sērbătorile, precum și la casuale bisericesti.**

” III.: **cuvēntări la îmmormēntări parastase etc.,**

Prețul fiecărui tom 3 corōne și porto postal.

Se află de vânzare la **autorul și la**

**Tipografia și librăria Archidieceșană**  
**Sibiu**

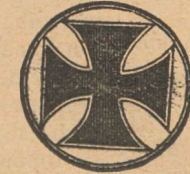
**Cruce sau stea dūplă electro-magnetică**

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secret

vindecă și înviorēză



pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se aparat vindecă bōle

da împrejurării, că acest vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și foloseșce contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, ameteți, țiuțuri de ureche, bătaie de inimă, sgārçiri de inimă, asma, auzul greu, sgārçiri de stomac, lipsa poștei de mănecare, rēceală la mâni și piciorē, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bōle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — În cancelaria mea se află atestate incurse din tōte părțile lumii cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine pōte examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că **aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“** deōre-ce „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când **aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.** Deja iefinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Prețul aparatului mare e cor. 6.—

Prețul aparatului mic e cor. 4.—

folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi [128] 15—52

folosibil la copii și femei de constituție fōrte slabă.

Espeditie din centru și locul de vânzare pentru țēră și străinătate e:

**MÜLLER ALBERT, Budapeșta, V., strada Vadász 42/V.**  
**colțul strada Kálmán.**